Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (DEŠIMTOJI KOLEGIJA) SPRENDIMAS

2016 m. liepos 20 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Socialinė politika — Direktyva 2003/88/EB — 7 straipsnis — Teisė į mokamas kasmetines atostogas — Išleidimas į pensiją suinteresuotojo asmens prašymu — Darbuotojas, kuris iki darbo santykių pabaigos nepasinaudojo teise į mokamas kasmetines atostogas — Nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos nenumatyta piniginė kompensacija už nepanaudotas mokamas kasmetines atostogas — Laikinojo nedarbingumo atostogos — Pareigūnai“

Byloje C-341/15

dėl *Verwaltungsgericht Wien* (Vienos administracinis teismas, Austrija) 2015 m. birželio 22 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2015 m. liepos 8 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Hans Maschek

prieš

Magistratsdirektion der Stadt Wien – Personalstelle Wiener Stadtwerke

TEISINGUMO TEISMAS (dešimtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas F. Biltgen (pranešėjas), teisėjai A. Borg Barthet ir E. Levits,

generalinė advokatė E. Sharpston,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos G. Eberhard,

— Europos Komisijos, atstovaujamos M. Kellerbauer ir M. van Beek,

priima šį

* Proceso kalba: vokiečių.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (OL L 299, 2003, p. 9; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 381) 7 straipsnio aiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant H. Maschek ir *Magistratsdirektion der Stadt Wien – Personalstelle Wiener Stadtwerke* (Vienos miesto savivaldybės administracijos techninės tarnybos personalo skyrius, Austrija), jo darbdavio, ginčą dėl piniginės kompensacijos už suinteresuotojo asmens nepanaudotas mokamas kasmetines atostogas iki darbo santykių pabaigos.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2003/88

3 Direktyvos 2003/88 7 straipsnis „Kasmetinės atostogos“ suformuluotas taip:

„1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad kiekvienas darbuotojas turėtų teisę į bent keturių savaičių mokamas kasmetines atostogas pagal nacionalinės teisės aktais ir (arba) praktika nustatytas teisės į tokias atostogas ir jų suteikimo sąlygas.

2. Minimalus kasmetinių mokamų atostogų laikas negali būti pakeistas kompensacija, išskyrus tuos atvejus, kai yra nutraukiami darbo santykiai.“

Austrijos teisė

4 Direktyva 2003/88 į Austrijos teisę perkelta *Gesetz über das Besoldungsrecht der Beamten der Bundeshauptstadt Wien – Besoldungsordnung 1994* (Įstatymas dėl Vienos federalinės sostinės atlyginimo pareigūnams tvarkos, 1994 m. Reglamentas dėl apmokėjimo tvarkos), iš dalies pakeisto 2014 m. (toliau – BO), 41a straipsniu:

„(1) Paliekantis tarnybą pareigūnas arba pareigūnas, kurio darbo santykiai pasibaigia, turi teisę į piniginės kompensacijos už nepanaudotas metines atostogas dalį, išskyrus atvejį, kai jis iškart tęsia tarnybą kitoje Vienos miesto tarnyboje. Teisę į tokią kompensaciją jis turi tik tuo atveju, jeigu savo noru neišnaudojo teisės į metines atostogas.

(2) Teisės į kompensaciją už atostogas nesuteikiama pareigūnui, nepasinaudojusiam visomis savo teisėmis į metines atostogas, be kita ko, kai jis palieka tarnybą:

1. Dėl atleidimo iš tarnybos <...> dėl jo paties kaltės.

2. Nutrūkus darbo sutarčiai pagal [*Gesetz über das Dienstrecht der Beamten der Bundeshauptstadt Wien – Dienstordnung 1994*, (Įstatymas dėl Vienos federalinės sostinės pareigūnų nuostatų – 1994 m. Reglamentas dėl tarnybų) (toliau – DO)] 33 straipsnio 1 dalį [(pravaikšta)], 73 straipsnį [(atsistatydinimas iš pareigų)] arba 74 straipsnį [(atšaukimas iš pareigų)], arba

3. Nes išeina į pensiją savo prašymu pagal [DO] 68b straipsnio 1 dalies 1 punktą, 68c straipsnio 1 dalį arba [DO] 115i straipsnį.

(3) Piniginė kompensacija už nepanaudotas metines atostogas apskaičiuojama atskirai už kiekvienus kalendorinius metus, per kuriuos nebuvo pasinaudota visomis teisėmis į metines atostogas, jeigu jų nebuvo prarasta.

(4) Pareigūnas turi teisę į piniginę kompensaciją už nepanaudotas mokamas metines atostogas, lygią sumai, kuri mokėtina už dienas, likusias atėmus tais kalendoriniais metais panaudotų dienų skaičių.

<...>“

5 DO 68c straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad pareigūnas, kuriam sukanka 60 metų, gali savo prašymu išeiti į pensiją, kai tai suderinama su tarnybos interesais.

6 Pagal DO 68b straipsnio 1 dalį pareigūnas, pateikęs prašymą leisti pensiją, turi būti išleistas į pensiją:

„(1) jeigu jo stažą sudaro 540 mėnesių laikotarpis <...>;

(2) jeigu pareigūnas nebegali daugiau dirbti dėl nedarbingumo, kaip jis suprantamas pagal DO 68a straipsnio 2 dalį <...>“

7 DO 115i straipsnio 1 dalyje numatyta, kad pareigūno prašymas leisti į pensiją patenkinamas, jeigu jis pasiekė nuo 720 iki 776 mėnesių amžių ir jeigu iki išėjimo į pensiją jis išdirbo pakankamą skaičių laikotarpių, į kuriuos reikės atsižvelgti apskaičiuojant jo senatvės pensiją.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

8 H. Maschek, gimęs 1949 m. sausio 17 d., nuo 1978 m. sausio 3 d. buvo Vienos miesto pareigūnas.

9 Laikotarpiu nuo 2010 m. lapkričio 15 d. iki 2012 m. birželio 30 d., kai išėjo į pensiją, jis nebuvo tarnyboje.

10 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškino, kad, kaip matyti iš H. Maschek administracinės bylos medžiagos, jo darbdavys savo registruose nurodė, kad laikotarpiu nuo 2010 m. lapkričio 15 d. iki gruodžio 31 d. tarnyboje jis nebuvo dėl ligos.

11 H. Maschek darbdavys neprieštaravo dėl jo nebuvimo tarnyboje laikotarpiu nuo 2011 m. sausio 1 d. iki 2012 m. birželio 30 d., nes su juo sudarė du susitarimus dėl jo nebuvimo tarnyboje ir nebuvimo pasekmių.

12 Pirmasis susitarimas, sudarytas 2010 m. spalio 20 d., suformuluotas taip:

„1. Bendrosios nuostatos Dėl susidariusios situacijos Vienos miestas nebegali toliau naudotis skyriaus vadovo H. Maschek paslaugomis nuo toliau nurodytos datos. Atsižvelgdamas į H. Maschek išėjimą į pensiją, kuris numatytas 2011 m. spalio 1 d., Vienos miestas su juo susitaria dėl toliau išdėstytų nuostatų.

2. 2011 m. spalio 1 d. prašymas išleisti į pensiją H. Maschek iki metų pabaigos pateikia raštu prašymą nuo 2011 m. spalio 1 d. išeiti į pensiją.

3. Skyriaus vadovo funkcijos Siekiant užtikrinti sklandų pareigų atlikimą pereinamuoju laikotarpiu, H. Maschek iki 2010 m. gruodžio 31 d. pavesta eiti skyriaus vadovo pareigas. Iki šios datos jis išeis 5–6 savaitėms metinių atostogų. Pagal Vienos miesto gaires atostogų grafikas bus sudarytas iki spalio pabaigos. Nuo 2011 m. sausio 1 d. H. Maschek nebeis skyriaus vadovo pareigų.

4. Atleidimas iš pareigų Nuo 2011 m. sausio 1 d. *Magistratsdirektion-Personalstelle Wiener Stadtwerke* atleidžia H. Maschek iš pareigų, bet toliau moka atlyginimą.“

13 Antrasis susitarimas, pakeičiantis pirmąjį susitarimą, sudarytas 2011 m. liepos 21 d., suformuluotas taip:

„1.

Bendrosios nuostatos Susitariančios šalys sutaria, kad H. Maschek nebegali toliau eiti skyriaus vadovo pareigų nuo toliau nurodytos datos. Atsižvelgdamas į H. Maschek išėjimą į pensiją nuo 2012 m. liepos 1 d., Vienos miestas su juo susitarė dėl toliau išdėstytų nuostatų.

2. 2011 m. liepos 1 d. prašymas leisti į pensiją H. Maschek pateikia raštu prašymą leisti į pensiją nuo 2012 m. liepos 1 d. Sprendimas išleisti jį pensiją H. Maschek bus įteiktas asmeniškai <...> H. Maschek pasižada, kad dėl šio sprendimo nereikš pretenzijų.

3. Skyriaus vadovo funkcijos H. Maschek ėjo skyriaus vadovo pareigas iki 2010 m. gruodžio 31 d. Šių pareigų jis nebeina nuo 2011 m. sausio 1 d.

4. Atleidimas iš pareigų Nuo 2011 m. sausio 1 d. *Wiener Linien GmbH & Co KG* pritarimu *Magistratsdirektion-Personalstelle Wiener Stadtwerke* atleidžia H. Maschek iš pareigų, toliau jam mokamas atlyginimas <...> <...>

7. Atidedamoji sąlyga Šis susitarimas įsigalioja tik tuo atveju, kai įsigalios prašymas leisti į pensiją nuo 2011 m. liepos 21 d. ir H. Maschek, vadovaudamasis šio susitarimo 2 straipsnyje numatyta sąlyga, pripažins atsisakantis visų pretenzijų.“

14 Sudarius antrą susitarimą H. Maschek taip pat pateikė prašymą leisti į pensiją. Jo darbdavys atitinkamai 2011 m. liepos 21 d. priėmė sprendimą, kuriuo, remiantis DO 115i straipsnio 1 dalimi, H. Maschek išleidžiamas į pensiją nuo 2012 m. liepos 1 d. Tada suinteresuotasis asmuo įsipareigojo atsisakyti bet kokių pretenzijų dėl šio sprendimo.

15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, nustatyta, kad, pirma, H. Maschek nebuvimas darbo vietoje nuo 2010 m. lapkričio 15 d. iki 2010 m. gruodžio 31 d. pateisinamas laikino nedarbingumo atostogomis ir, antra, nuo 2011 m. sausio 1 d. iki 2012 m. birželio 30 d., t. y. iki jo darbo santykių pabaigos dėl išėjimo į pensiją, H. Maschek buvo įsipareigojęs neatvykti į darbo vietą dėl įgyvendinant antrą susitarimą duoto tarnybinio nurodymo.

16 Vis dėlto H. Maschek tvirtina, kad prieš pat 2012 m. birželio 30 d. jis susirgo. Todėl, jo nuomone, jis turi teisę į piniginę kompensaciją už nepanaudotas metines atostogas. Dėl to jis pateikė darbdaviui prašymą.

17 Pastarasis 2014 m. liepos 1 d. sprendimu atmetė šį prašymą, remdamasis BO 41a straipsnio 2 dalies trečia pastraipa.

18 H. Maschek dėl šio sprendimo pateikus skundą, *Verwaltungsgericht Wien* (Vienos administracinis teismas) visų pirma išreiškė abejonių dėl BO 41a straipsnio 2 dalies atitikties Direktyvos 7 straipsnio 2 daliai.

19 Iš tiesų, pagal BO 41a straipsnio 2 dalį, pareigūnui, „nepasinaudojusiam visomis savo teisėmis į metines atostogas“, teisė į piniginę kompensaciją už nepanaudotas metines mokamas atostogas nesuteikiama, be kita ko, kai jis išeina į pensiją pagal DO 115i straipsnio 1 dalį, kaip yra pagrindinėje byloje.

20 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad atsižvelgiant į situaciją pagrindinėje byloje, BO 41a straipsnio 2 dalis gali prieštarauti Teisingumo Teismo praktikai, susijusiai su Direktyvos 2003/88 7 straipsniu, kiek savo prašymu į pensiją išėjusiam pareigūnui nesuteikiama teisė į piniginę kompensaciją už nepanaudotas metines mokamas atostogas, net kai likus nedaug laiko iki išėjimo į pensiją šis pareigūnas suserga ir pateikia tai patvirtinantį gydytojo išduotą nedarbingumo pažymėjimą.

21 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas dėl piniginės kompensacijos už nepanaudotas mokamas metines atostogas mokėjimo darbuotojui, kuris, kaip yra pagrindinėje byloje, dėl ligos negalėjo pasinaudoti visomis teisėmis į mokamas atostogas iki darbo santykių pabaigos, sąlygų. Jo nuomone, be kita ko, ši kompensacija turi būti mokama su sąlyga, kad toks darbuotojas nedelsdamas praneša savo darbdaviui apie ligą ir pateikia tai patvirtinantį gydytojo išduotą nedarbingumo pažymėjimą.

22 Trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar tuo atveju, jeigu Teisingumo Teismas konstatuotų, kad BO 41a straipsnio 1 ir 2 dalys prieštarauja Sąjungos teisei, nacionalinės teisės aktuose, atsižvelgiant į Direktyvos 2003/88 7 straipsnį, darbuotojams, iš kurių pagal juos neteisėtai buvo atimta teisė į kompensaciją už nepanaudotas metines mokamas atostogas, pagal Direktyvos 2003/88 7 straipsnį turi būti numatytos palankesnės šios teisės įgyvendinimo sąlygos, nei numatytos minėtoje direktyvoje, be kita ko, kiek tai susiję su šiems darbuotojams mokėtinos kompensacijos dydžiu.

23 Šiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgericht Wien* (Vienos administracinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar tokia nacionalinės teisės nuostata, kaip nagrinėjama [BO] 41a straipsnio 2 dalyje, kuria darbuotojui, kuris savo paties prašymu iki tam tikro momento nutraukia darbo santykius, iš principo nesuteikiama teisė į [kompensaciją už nepanaudotas mokamas metines atostogas], kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/88 7 straipsnį, yra suderinama su Direktyvos 2003/88 7 straipsniu?

Jeigu į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai, klausiama, ar nacionalinė nuostata, kuria nustatoma, kad kiekvienas darbuotojas, kuris savo paties prašymu nutraukia darbo santykius, turi daryti viską, kad panaudotų kasmetines atostogas iki darbo santykių nutraukimo, ir kad teisė gauti [kompensaciją už nepanaudotas mokamas metines atostogas] nutraukus darbo santykius paties darbuotojo prašymu atsiranda tik tada, kai darbuotojas nebūtų galėjęs panaudoti visų prašyme suteikti kompensaciją už atostogas nurodytų kasmetinių atostogų, net jei ir būtų pateikęsr kasmetinių atostogų, kurios prasidėtų prašymo nutraukti darbo santykius pateikimo dieną, prašymą [suderinama su Direktyvos 2003/88 7 straipsniu]?

2. Ar reikia manyti, kad teisė į [kompensaciją už nepanaudotas mokamas metines atostogas] atsiranda tik tada, kai darbuotojas, kuris dėl nedarbingumo negalėjo pasinaudoti savo teise į atostogas prieš pat nutraukdamas darbo santykius, [pirma,] nedelsdamas informavo savo darbdavį (taigi iš principo prieš savo darbo santykių nutraukimą) apie šį savo nedarbingumą (pavyzdžiui, dėl ligos), ir, [antra,] patvirtino savo nedarbingumą dokumentais (pavyzdžiui, dėl ligos) (pavyzdžiui, gydytojo išduotu nedarbingumo pažymėjimu) be reikalo nedelsdamas (taigi iš principo prieš savo darbo santykių nutraukimą)?

Jeigu į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai, klausiama, ar nacionalinė nuostata, kuria nustatoma, kad teisė į [kompensaciją už nepanaudotas mokamas metines atostogas] atsiranda tik tada, kai darbuotojas, kuris dėl nedarbingumo negalėjo pasinaudoti savo teise į atostogas prieš pat nutraukdamas darbo santykius, [pirma,] nedelsdamas informavo savo darbdavį (iš principo prieš darbo santykių nutraukimą) apie šį savo nedarbingumą (pavyzdžiui, dėl ligos), ir[, antra,] nedelsdamas patvirtino dokumentais (pavyzdžiui, gydytojo išduotu nedarbingumo pažymėjimu) savo nedarbingumą (pavyzdžiui, dėl ligos) (taigi iš principo prieš darbo santykių nutraukimą), yra suderinama su Direktyvos 2003/88 7 straipsniu?

3. Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką (žr. 2004 m. kovo 18 d. Sprendimo *Merino Gomez*, C-342/01, EU:C:2004:160, 31 punktą; 2012 m. sausio 24 d. Sprendimo *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, 47–50 punktus; 2012 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Neidel*, C-337/10, EU:C:2012:263, 37 punktą) valstybės narės gali savo nuožiūra pagal įstatymą suteikti darbuotojui teisę į atostogas arba teisę į [kompensaciją už nepanaudotas mokamas metines atostogas], numatydamos daugiau, nei Direktyvos 2003/88 7 straipsnyje garantuojama minimali teisė. Direktyvos 2003/88 7 straipsnyje įtvirtintas teises galima taikyti tiesiogiai (žr. 2012 m. sausio 24 d. Sprendimo *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, 34–36 punktus ir 2014 m. birželio 12 d. Sprendimo *Bollacke*, C-118/13, EU:C:2014:1755, 28 punktą).

Ar, atsižvelgiant į tokį Direktyvos 2003/88 7 straipsnio aiškinimą, yra reikšminga aplinkybė, kad nacionalinės teisės aktų leidėjas tam tikrai asmenų grupei aiškiai pripažįsta šioje direktyvos nuostatoje nurodytus reikalavimus viršijančią teisę į [kompensaciją už nepanaudotas mokamas metines atostogas], nes dėl tiesioginio Direktyvos 2003/88 7 straipsnio taikymo aiškiai [šios] direktyvos nuostatos reikalavimus viršijanti teisė į kompensaciją už atostogas taip pat priklauso asmenims, iš kurių pažeidžiant [minėtą] direktyvą remiantis nacionaliniu įstatymu buvo atimta teisė į [kompensaciją už nepanaudotas mokamas atostogas] ir suteikta tik tiems asmenims, kuriems yra skirtas šis teisės aktas?“

Dėl prejudicinių klausimų

24 Trimis klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriuose numatyta, kad teisė į kompensaciją už nepanaudotas mokamas metines atostogas nesuteikiama darbuotojui, kurio darbo santykiai nutrūksta, kai jis savo paties prašymu išeina į pensiją, ir kuris iki darbo santykių pabaigos negalėjo pasinaudoti teisėmis į mokamas atostogas. Jei atsakymas būtų teigiamas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar nacionalinės teisės nuostatose, atsižvelgiant į

Direktyvos 2003/88 7 straipsnį, darbuotojui, iš kurio pagal šias nuostatas pažeidžiant šį straipsnį buvo atimta teisė į kompensaciją už nepanaudotas metines mokamas atostogas, turi būti numatytos palankesnės šios teisės įgyvendinimo sąlygos, nei numatytos Direktyvoje 2003/88, be kita ko, kiek tai susiję su šiems darbuotojams mokėtinos kompensacijos dydžiu.

25 Siekiant pateikti naudingą atsakymą į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą, primintina, kad, kaip matyti iš paties Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalies teksto, nuo kurio direktyvoje neleidžiama nukrypti, kiekvienas darbuotojas turi teisę į bent keturių savaičių mokamas kasmetines atostogas. Taigi teisė į mokamas kasmetines atostogas, kuri pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką turi būti laikoma ypatingos svarbos Sąjungos socialinės teisės principu, suteikiama kiekvienam darbuotojui, neatsižvelgiant į jo sveikatos būklę (2009 m. sausio 20 d. Sprendimo *Schultz-Hoff ir kt.*, C-350/06 ir C-520/06, EU:C:2009:18, 54 punktas ir 2012 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Neidel*, C-337/10, EU:C:2012:263, 28 punktas).

26 Nutrūkus darbo santykiams ir dėl to faktiškai nebegalint pasinaudoti mokamomis kasmetinėmis atostogomis, Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad darbuotojas turi teisę į kompensaciją tam, kad būtų išvengta situacijos, kai jis negali pasinaudoti šia teise bent pinigine forma (žr. 2009 m. sausio 20 d. Sprendimo *Schultz-Hoff ir kt.*, C-350/06 ir C-520/06, EU:C:2009:18, 56 punktą; 2012 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Neidel*, C-337/10, EU:C:2012:263, 29 punktą ir 2014 m. birželio 12 d. Sprendimo *Bollacke*, C-118/13, EU:C:2014:1755, 17 punktą).

27 Be to, reikia priminti, kad Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 2 dalyje, kurią aiškino Teisingumo Teismas, nenustatyta jokia teisės į kompensaciją atsiradimo sąlyga, išskyrus faktą, kad, pirma, darbo santykiai turi nutrūkti ir, antra, darbuotojas iki šių santykių paskutinės dienos nepasinaudojo visomis jam priklausančiomis kasmetinėmis atostogomis (2014 m. birželio 12 d. Sprendimo *Bollacke*, C-118/13, EU:C:2014:1755, 23 punktas).

28 Darytina išvada, kad pagal Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 2 dalį, darbuotojas, kuris negalėjo pasinaudoti visomis teisėmis į mokamas metines atostogas iki darbo santykių pabaigos, turi teisę į piniginę kompensaciją už nepanaudotas metines mokamas atostogas. Šiuo klausimu nereikšminga, kokiu pagrindu nutrūko jo darbo santykiai.

29 Todėl aplinkybė, kad darbuotojas savo iniciatyva nutraukia darbo santykius, neturi reikšmės jo teisei prireikus gauti pinginę kompensaciją už teises į mokamas metines atostogas, kuriomis jis negalėjo pasinaudoti iki šių darbo santykių pabaigos.

30 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinta taip, kad pagal ją draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriuose numatyta, kad teisė į kompensaciją už nepanaudotas mokamas metines atostogas nesuteikiama darbuotojui, kurio darbo santykiai nutrūksta, kai jis savo paties prašymu išeina į pensiją, ir kuris iki darbo santykių pabaigos negalėjo pasinaudoti teisėmis į mokamas atostogas.

31 Antra, kalbant apie situaciją, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje, primintina, kad Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos ar praktika, pagal kurias numatyta, kad nutrūkus darbo santykiams darbuotojas, kuriam per visą referencinį ir (arba) perkėlimo laikotarpį ar jo dalį buvo suteiktos laikinojo nedarbingumo atostogos, dėl ko jis negalėjo pasinaudoti teise į mokamas kasmetines atostogas, nenumatyta teisės į kompensaciją už nepanaudotas mokamas kasmetines atostogas (2009 m. sausio 20 d. Sprendimo *Schultz-Hoff ir kt.*, C-350/06 ir C-520/06, EU:C:2009:18, 62 punktas ir 2012 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Neidel*, C-337/10, EU:C:2012:263, 30 punktas).

32 Todėl Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad į pensiją išeinantis darbuotojas turi teisę į piniginę kompensaciją už nepanaudotas mokamas kasmetines atostogas, kuriomis jis negalėjo pasinaudoti, nes nėjo savo pareigų dėl ligos (šiuo klausimu žr. 2012 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Neidel*, C-337/10, EU:C:2012:263, 32 punktą).

33 Darytina išvada, kad, kalbant apie laikotarpį nuo 2010 m. lapkričio 15 d. iki gruodžio 31 d., per kurį nustatyta, kad H. Maschek buvo laikinojo nedarbingumo atostogose, todėl negalėjo pasinaudoti teisėmis į mokamas metines atostogas, kurios jam priklausė, pagal Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 2 dalį jis turi teisę į piniginę kompensaciją už nepanaudotas metines atostogas.

34 Be to, svarbu priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką, Direktyvos 2003/88 7 straipsnyje įtvirtinta teisė į metines atostogas turi dvejopą tikslą, t. y., pirma, suteikti galimybę darbuotojui pailsėti nuo darbo sutartyje numatytų užduočių atlikimo ir, antra, turėti laiko atsipalaiduoti ir laisvalaikiui (2009 m. sausio 20 d. Sprendimo *Schultz-Hoff ir kt.*, C-350/06 ir C-520/06, EU:C:2009:18, 25 punktas ir 2011 m. lapkričio 22 d. Sprendimo *KHS*, C-214/10, EU:C:2011:761, 31 punktas).

35 Šiomis aplinkybėmis siekiant užtikrinti šios teisės į metines atostogas veiksmingumą konstatuotina, kad darbuotojas, kurio darbo santykiai pasibaigė ir kuris pagal su darbdaviu sudarytą susitarimą tam tikrą laikotarpį iki išėjimo į pensiją buvo įsipareigojęs neatvykti į darbo vietą, nors jam buvo mokamas atlyginimas, neturi teisės į piniginę kompensaciją už teises į mokamas metines atostogas, kuriomis jis šiuo laikotarpiu negalėjo pasinaudoti, išskyrus jeigu šiomis teisėmis jis negalėjo pasinaudoti dėl ligos.

36 Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui reikia išnagrinėti, ar pagal H. Maschek ir jo darbdavio 2011 m. liepos 21 d. sudarytą antrą susitarimą, kuris cituojamas šio sprendimo 13 punkte, H. Maschek iš tikrųjų galėjo neatvykti į savo darbo vietą laikotarpiu nuo 2011 m. sausio 1 d. iki 2012 m. birželio 30 d. ir jam buvo mokamas atlyginimas. Teigiamo atsakymo atveju H. Maschek neturės teisės į piniginę kompensaciją už mokamas metines atostogas, kuriomis jis negalėjo pasinaudoti šiuo laikotarpiu.

37 O jeigu H. Maschek šiuo laikotarpiu negalėjo pasinaudoti savo teisėmis į mokamas metines atostogas dėl ligos (tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), pagal Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 2 dalį jis turės teisę į kompensaciją už nepanaudotas mokamas metines atostogas.

38 Trečia, kalbant apie klausimą, ar, atsižvelgiant į Direktyvos 2003/88 7 straipsnį, nacionalinės teisės nuostatose darbuotojui, iš kurio pagal šias nuostatas pažeidžiant šį straipsnį buvo atimta teisė į kompensaciją už nepanaudotas metines mokamas atostogas, turi būti numatytos palankesnės šios teisės įgyvendinimo sąlygos, nei numatytos Direktyvoje 2003/88, be kita ko, kiek tai susiję su darbuotojams mokėtinos kompensacijos dydžiu, primintina, kad Direktyva 2003/88 siekiama nustatyti būtiniausius saugos ir sveikatos reikalavimus dėl darbo laiko organizavimo, kurių valstybės narės privalo laikytis, o pagal šios direktyvos 15 straipsnį jos turi teisę priimti darbuotojams palankesnes nuostatas. Pavyzdžiui, Direktyvoje 2003/88 nedraudžiamos vidaus nuostatos, pagal kurias numatytos ilgesnės nei šios direktyvos 7 straipsnyje numatytos keturių savaičių metinės mokamos atostogos, suteikiamos nacionalinėje teisėje nustatytomis įgijimo sąlygomis (be kita ko, žr. 2012 m. sausio 24 d. Sprendimo *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, 47 punktą ir 2012 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Neidel*, C-337/10, EU:C:2012:263, 34–35 punktus).

39 Taigi, pirma, valstybės narės turi nuspręsti, ar suteikti darbuotojams pagal Direktyvos 2003/88 7 straipsnį numatytas minimalias keturių savaičių mokamas metines atostogas papildančias mokamas metines atostogas. Tokiu atveju valstybės narės gali numatyti suteikti darbuotojui, kuris dėl ligos iki darbo santykių pabaigos negalėjo pasinaudoti papildomomis mokamomis metinėmis atostogomis, teisę į piniginę kompensaciją už šį papildomą laikotarpį. Antra, valstybės narės turi nustatyti tokio suteikimo sąlygas (žr. ir 2012 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Neidel*, C-337/10, EU:C:2012:263, 36 punktą).

40 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, į pateiktus klausimus reikia atsakyti taip, kad Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad:

— pagal ją draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriuose numatyta, kad teisė į kompensaciją už nepanaudotas mokamas metines atostogas nesuteikiama darbuotojui, kurio darbo santykiai nutrūksta, kai jis savo paties prašymu išeina į pensiją, ir kuris iki darbo santykių pabaigos negalėjo pasinaudoti teisėmis į mokamas atostogas;

— į pensiją išeinantis darbuotojas turi teisę į piniginę kompensaciją už nepanaudotas mokamas metines atostogas, kuriomis jis negalėjo pasinaudoti, nes nevykdė savo pareigų dėl ligos;

— darbuotojas, kurio darbo santykiai pasibaigė ir kuris pagal susitarimą, sudarytą su darbdaviu, tam tikrą laikotarpį iki išėjimo į pensiją buvo įsipareigojęs neatvykti į darbo vietą, nors jam buvo mokamas atlyginimas, neturi teisės į piniginę kompensaciją už teises į mokamas metines atostogas, kuriomis jis šiuo laikotarpiu negalėjo pasinaudoti, išskyrus jeigu šiomis teisėmis jis negalėjo pasinaudoti dėl ligos;

— pirma, valstybės narės turi nuspręsti, ar suteikti darbuotojams pagal Direktyvos 2003/88 7 straipsnį numatytas minimalias keturių savaičių mokamas metines atostogas papildančias mokamas metines atostogas. Tokiu atveju valstybės narės gali numatyti suteikti darbuotojui, kuris dėl ligos iki darbo santykių pabaigos negalėjo pasinaudoti papildomomis mokamomis metinėmis atostogomis, teisę į piniginę kompensaciją už šį papildomą laikotarpį. Antra, valstybės narės turi nustatyti tokio suteikimo sąlygas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

41 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (dešimtoji kolegija) nusprendžia:

2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų 7 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad:

— **pagal ją draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriuose numatyta, kad teisė į kompensaciją už nepanaudotas mokamas metines atostogas nesuteikiama darbuotojui, kurio darbo santykiai nutrūksta, kai jis savo paties prašymu išeina į pensiją, ir kuris iki darbo santykių pabaigos negalėjo pasinaudoti teisėmis į mokamas atostogas;**

— **į pensiją išeinantis darbuotojas turi teisę į piniginę kompensaciją už nepanaudotas mokamas metines atostogas, kuriomis jis negalėjo pasinaudoti, nes nevykdė savo pareigų dėl ligos.**

— **darbuotojas, kurio darbo santykiai pasibaigė ir kuris pagal susitarimą, sudarytą su darbdaviu, tam tikrą laikotarpį iki išėjimo į pensiją buvo įsipareigojęs neatvykti į darbo vietą, nors jam buvo mokamas atlyginimas, neturi teisės į piniginę kompensaciją už teises į mokamas metines atostogas, kuriomis jis šiuo laikotarpiu negalėjo pasinaudoti, išskyrus jeigu šiomis teisėmis jis negalėjo pasinaudoti dėl ligos;**

— **pirma, valstybės narės turi nuspręsti, ar suteikti darbuotojams pagal Direktyvos 2003/88 7 straipsnį numatytas minimalias keturių savaičių mokamas metines atostogas papildančias mokamas metines atostogas. Tokiu atveju valstybės narės gali numatyti suteikti darbuotojui, kuris dėl ligos iki jo darbo santykių pabaigos negalėjo pasinaudoti papildomomis mokamomis metinėmis atostogomis, teisę į piniginę kompensaciją už šį papildomą laikotarpį. Antra, valstybės narės turi nustatyti tokio suteikimo sąlygas.**

Parašai.